

HI05 opintojakson kertausta

Tapahtumia eri aikakausina ja
rajanmuutoksia

Suomen historian kertausta

n. 1150 - 1809

Muistele mitä milläkin vuosisadalla tapahtui, tärkeimmät asiat/teemat.

Keskiaika

1500-luku

1600-luku

1700-luku

**Auto-
nomia**

A thick blue horizontal arrow pointing to the right, starting from the left edge of the slide and ending with a blue arrowhead pointing towards the word 'Autonomia'.

Keskiajalla

- **Ristiretket**
- **Suomesta kristillinen**
- **Suomi osaksi Ruotsia**
- **Suomen hallinto**
- **Neljä säätyä**
- **Suomen talous ja kaupungit keskiajalla**

1500-luku

- **Kalmarin unuioni**
- **Kustaa Vaasta hallitsija**
- **Suomen kehittyminen Kustaa Vaasan aikana**
- **Eerikin ja Juhanan valtataistelu, Suomen rooli?**
- **Nuijasota**

1600-luku

- **Ruotsin suurvalta-aikaa (sotia, veroja)**
- **Turun akatemia**
- **Barokki**
- **Pietari Brahe**
- **Kirkon vaikutusvalta**
- **Tiukat säätyrajat**
- **Noitavainot**
- **Nälkävuodet**
- **Merkantilismi**

1700-luku

- Ruotsin suurvalta-asema romahtaa
- Isoviha
- Vapauden aika
- Hattujen sota
- Hyödyn aika (valistus)
- Kustaa III ja hänen sotansa (Liikkala, Anjala)
- Kustavilaisuus (= rokokoo)

1800-luku

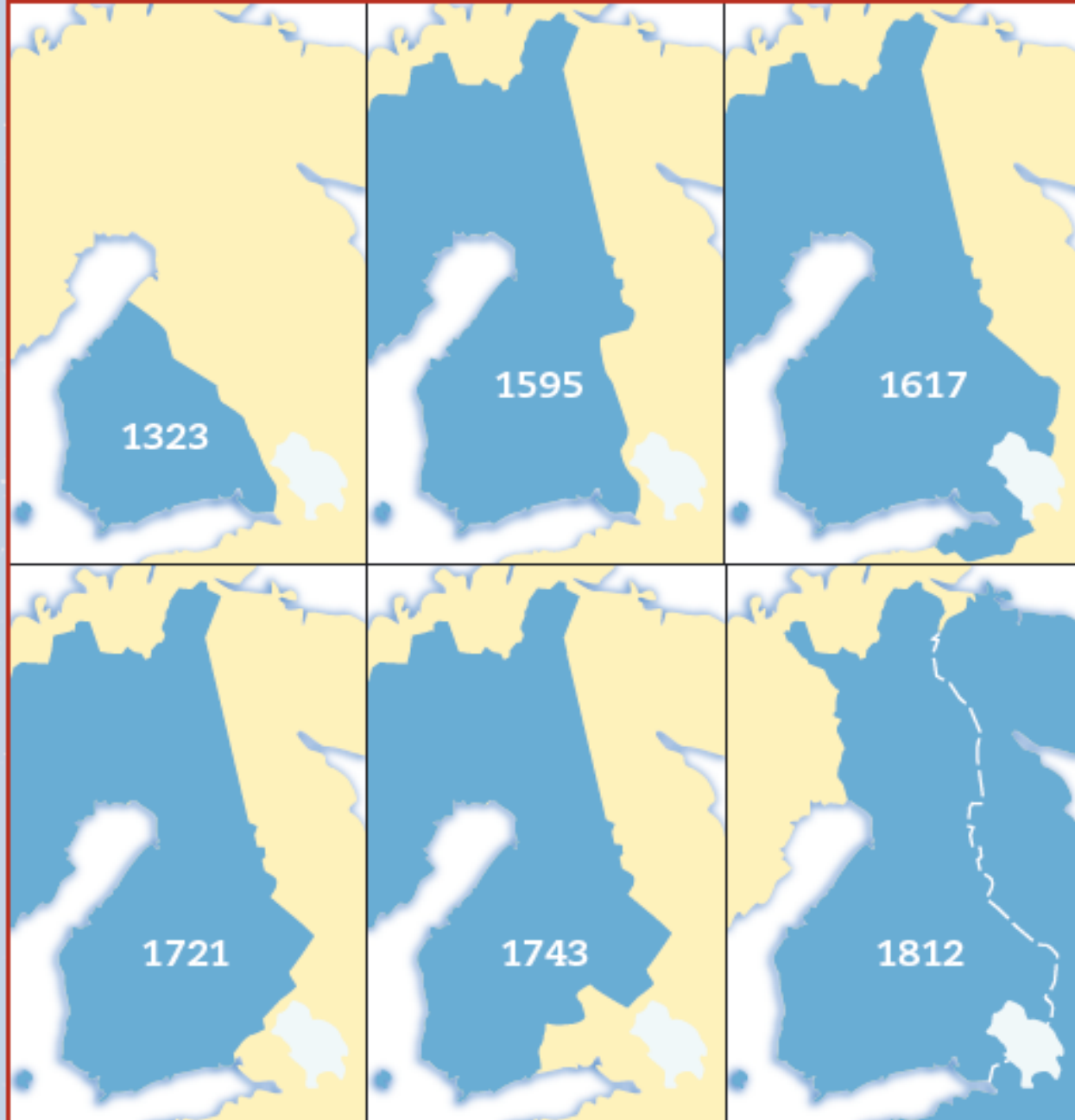
- **Suomen sota**
- **Suomesta osa Venäjää**
- **Autonomia**

Esimerkkejä tapahtumista

1. Kivikausi n. 7000 eaa.
2. Pronssikausi n. 1500 eaa.
3. Ristiretket Suomeen v. 1150→
4. Turku ja Turun tuomiokirkko v. 1300
5. Pähkinäsaaren rauha v. 1323
6. Kalmarin Unioni v. 1397-1521
7. Kustaa Vaasa valtaan, Suomi luterilaiseksi v. 1523
8. Nuijasota v. 1596-1597
9. 25-vuotinen sota (Ruotsi/Venäjä) v. 1570-1595
10. 30-vuotinen sota ja hakkapeliitat v. 1618-1648
11. Pietari Brahe v. 1630-1650-l
12. Turun Akatemia v. 1640
13. Raamattu kokonaan Suomeksi v. 1642
14. Suuret katovuodet v. 1690
15. Suuri Pohjansota v. 1700-1721
16. Iso viha v. 1714-1721
17. Hattujen sota v. 1742-1743
18. Turun rauha v. 1743
19. Liikkalan nootti, Anjalan liitto ja Värälän rauha v. 1788-1789
20. Suomen sota v. 1809

Suomen rajat 1323–1812

1. 1323: Pähkinäsaaren rauha
2. 1595: Täyssinän rauha
3. 1617: Stolbovan rauha
4. 1721: Uudenkaupungin rauha
5. 1743: Turun rauha
6. 1812: Haminan rauha

Suomen itäraajat 1323-1812

1323: Pähkinäsaaren rauha

- Muinais-Karjala jaettiin ensimmäisen kerran Pähkinäsaaren rauhassa 1323 Novgorodin ja Ruotsin kesken.
- Pähkinäsaaren rauhan jälkeen Novgorodin ja Ruotsin välinen raja oli jyrkkä: se erotti toisistaan paitsi kaksi valtakuntaa myös kaksi uskontoa ja kaksi kulttuuria.

1595: Täyssinän rauha

- Ruotsi pyrki uudisasutuksella laajentamaan valtakunnan aluetta, joka aiheutti 25-vuotisen sodan Ruotsin ja Venäjän välille (1570-1595).
- Täyssinän rauhassa 1595 Venäjän Karjalan länsirajaa muutettiin itään päin. Raja kulki Karjalan kannaksen halki ja sitten aluksi nykyisen Pohjois-Karjalan länsirajaa pitkin, periaatteessa Jäämereen saakka.

Suomen itäraijat 1323-1812

1617: Stolbovan rauha

- **Liittyy suurvallan syntyyn. Ruotsi sai Venäjältä Inkerinmaan ja Laatokan Karjalan.** Stolbovan rauha mullisti täysin Karjalan itäryhmän asutus- ja kieliolot. Uusien vallanpitäjien harjoittama käännytystyö ja ankara verotus johtivat nopeasti siihen, että karjalaisväestöä alkoi siirtyä Venäjälle

1721: Uudenkaupungin rauha

- **Suuren Pohjan sodan lopuksi Pietari Suuri valloitti takaisin Inkerinmaan, Viipurin Karjalan ja Käkisalmen läänin.**
- Uudenkaupungin rauhassa 1721 raja siirrettiin suunnilleen sinne, missä se nykyäänkin on. Tällöin muutto Ruotsin valtakunnan puolelta keskeytyi ja rajan kaakkoispuolelle syntyi suhteellisen yhtenäinen kaakkoismurre.
- Näin ns. Vanha Suomi joutui lähes sadaksi vuodeksi eroon muusta valtakunnasta.

Suomen itäraajat 1323-1812

1743: Turun rauha

- **Taustalla Hattujen sota. Pikkuvihan jälkeisessä Turun rauhassa 1743 raja siirtyi vielä lännemmäksi, Kymijoelle ja Saimaalle, niin että Savonlinnakin joutui Venäjän puolelle.**

1812: Haminan rauha

- **Kun koko Suomi joutui Venäjän valtaan Haminan rauhassa 1809 ja sai sisäisen itsehallinnon eli autonomian, Vanha Suomi eli Viipurin ja Laatokan Karjala yhdistettiin muuhun Suomeen 1812. Raja palasi suunnilleen Stolbovan rauhan rajalle.**

Venäjä suurvaltana

- 1400-luvun loppu: Venäjä syntyy Moskovan ympärille
- 1600-luvun alku: Romanovit valtaa
- 1700-luku: Pietari Suuri ja Katariina Suuri valloittavat alueita kaikkialta ja tekevät Venäjästä Suuren
- 1800-luku: Aleksanteri I valloittaa mm. Suomen ja voittaa lopulta Napoleoninkin. Venäjä suurimmillaan.
- 1900-luku: Venäjällä vallankumous, Neuvostoliitosta heikko
- 1945: Neuvostoliitto II MS:n voittaja, Kylmän sodan aikainen supervaltta, vaikutuspiiri laajimmillaan
- 1990: Neuvostoliitto häviää kylmän sodan, heikko II-luokan suurvalta
- **2000-luku: Putinista presidentti, suurvallan palautus?**